

Roll No.

ME 2014-15

Total No. of Pages : 7

Total No. of Questions : 13

उत्तरमध्यमा द्वितीयखण्ड

विषय कोड : 803

वास्तु-योग-सङ्गणकशिक्षा

तृतीय प्रश्न-पत्र

समय : 3 घण्टे

पूर्णांक : 100

निर्देश : (1) अस्मिन् प्रश्नपत्रे त्रयो भागाः -

(क) वास्तुशास्त्रम्

(ख) योगशास्त्रं

(ग) संगणकशिक्षाश्च ।

(2) सर्वेषु खण्डेषु प्रारंभे वस्तुनिष्ठप्रश्नाः ते च अनिवार्याः ।

(क) वास्तुशास्त्रे प्रश्नाः

1. सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः -

(क) उचित युग्ममेलनं करोतु -

4

(1) मीने कूपम्

(i) पादमानम्

(2) विकृतिलूपा

(ii) गृहाङ्गम्

(3) वाजनम्

(iii) वंशवद्धगताः

(4) विस्तृतेः

(iv) सर्वार्थपुष्टिप्रदम्

(ख) समीचीनोत्तरं चिनुत -

(1) पूर्वकाले मुनिभिः मानवानां कृते गृहप्रकाराः निर्धारिताः -

(अ) अष्टौ

(ब) चत्वारः

(स) षट्

(द) पञ्च

(2) अम्बुमार्गं रचयेत् -

(अ) प्राङ्मुखम्

(ब) पश्चिममुखम्

(स) दक्षिणमुखं

(द) प्राङ्गमुखम् उदङ्मुखम् वा

(ग) अधोलिखितं कथनं सत्यम्/असत्यम् वा -

(1) कोणगामिनी भुजाकर्णः ।

(सत्यम् असत्यम्) 1

(2) वास्तुशास्त्रानुसारं होमार्चनायाः स्थानं दक्षिणदिशिवरम् ।

(सत्यम् असत्यम्) 1

(3) मानवालाये ईशानकोणे ध्वज योनिः देया ।

(सत्यम् असत्यम्) 1

अतिलघूत्तरीय (एक वाक्येनोत्तरयतु)

2. मनुष्यालयचन्द्रिकायाः चतुर्थाध्याये कति श्लोकाः ?

2

अथवा

चतुर्थाध्यायस्य वर्णविषयः कः ?

लघूत्तरीया: प्रश्ना: (वाक्यद्वयेनोत्तरणीयम्)

3. (क) उपपीठस्य निर्माणं कथं करणीयम् ? 3

अथवा

मल्लिकाकुट्टिमः किम् ?

(ख) प्रकृतिलूपाः काः ? 3

अथवा

अग्रधानीं स्पष्टयतु ।

(ग) आयताकार गृहेलुपा संयोजनं लिखतु । 3

अथवा

कारेखा भुजा कथ्यते ?

(घ) अभिधानं किम् ? 3

अथवा

कवाटलक्षणं लिखतु ।

दीर्घोत्तरीया: प्रश्ना: (श्लोकेनैकेन तस्यभावार्थेन वा)

4. (क) द्विशाल भवनस्य वर्णनं लिखतु । 4

अथवा

कोणालस्यस्य योनि विधानं लिखतु ।

(ख) बहुभुजकूटालंकरणं कथम् करणीयम् । 4

अथवा

कूटसंयोजनविधिः लेख्यः ।

(ग) राज्ञार्थं मणि गृहादीनां विधानं लेख्यम् ।

अथवा

मनुष्यालय चन्द्रिकायाः गृहप्रवेशनिर्देशः लेख्यः ।

(ख) योगशास्त्रे प्रश्नाः

5. अधोलिखिताः वस्तुनिष्ठप्रश्नाः सर्वे च अनिवार्याः -

(क) उचित युग्ममेलनं करोतु -

(1) स्वाध्यायः	(i) क्लेशः
(2) रागः	(ii) ओंकार पूर्वकमन्त्राणां जपः
(3) अविद्या	(iii) सुखानुशयी

(ख) कोष्ठे लिखितेन उपयुक्तेन पदेन रिक्तस्थानं पूरयतु -

(1) ततः क्षीयते	। (अविद्या, प्रकाशावरणम्, मोहः)	1
(2) कायेन्द्रिय सिद्धिः	। (तपसः, ज्ञानेन, ध्यानेन)	1
(3)	सर्वं विवेकिनः । (दुःखमेव, सुखम्, ज्ञानम्)	1

(ग) अधोलिखितं कथनं सत्यम्/असत्यम् वा लिखतु -

(1) योगस्याष्टौ अंगानि ।	(सत्यम्/असत्यम्)	1
(2) असन्तोषाद् अनुत्तमः सुखलाभः ।	(सत्यम्/असत्यम्)	1
(3) हेयं दुःखमनागतम् ।	(सत्यम्/असत्यम्)	1

अतिलघूत्तरीय प्रश्नः (एक पदेनोत्तरणीयम्)

6. मनसः योग्यता कासु ?

2

अथवा

आसनं किम् ?

लघूत्तरीया: प्रश्नाः

7. (क) के क्लेशाः ?

3

अथवा

किमर्थं क्रियायोगः ?

(ख) महाव्रतस्य स्वरूपं किम् ?

3

अथवा

अनुत्तमसुखलाभः कस्मात् ?

दीर्घोत्तरीया: प्रश्नाः (चतुर्भिर्वाक्यैः)

8. (क) यमाः के ? कश्चिदेकस्य व्याख्या कार्या ।

4

अथवा

पातंजलयोगशास्त्रे वर्णिताः नियमाः लेख्याः ।

(ख) (तद्भावात् संयोगाभावः हानं तद्दृशेः कैवल्यम्) इति सूत्रे तद्भावात् तद्दृशेः कैवल्यं पदद्वयं व्याख्याताम् ।

4

अथवा

दृश्यस्य कार्यं, स्वरूपं प्रयोजनं च लिखतु ।

दीर्घोत्तरीया (शतेन शब्देन)

9. योगसूत्रकारस्य परिचयः लेख्यः ।

10

अथवा

आसनस्य महत्त्वं लिखतु ।

(ग) संगणकशिक्षायाः प्रश्नाः

10. वस्तुनिष्ठप्रश्नाः (सर्वे समाधेयाः) -

(क) उचित युग्ममेलनं करोतु -

(1) कुंजिकापटलम्	(i) तन्त्रांशः
(2) प्रिंटर	(ii) इनपुट
(3) माइक्रोसॉफ्ट ऑफिस	(iii) आउटपुट

(ख) उचितं उत्तरम् लिखतु -

(1) निम्नलिखितेषु कः यन्त्रांशः (हार्डवेयर) ?

- (i) माउस
(ii) ऑपरेटिंग सिस्टम
(iii) एम.एस.-वर्ड
(iv) पेजमेकर

(2) (E-mail) प्रेषणेन सममस्ति -

- (i) वार्तालापेन
(ii) पत्रलेखनेन
(iii) पत्रप्रेषणेन
(iv) एतेषु न केनापि

6.

(ग) अधोलिखितम् कथनं सत्यम्/असत्यम् वा लिखतु -

(1) ctrl+c इत्यस्य उपयोगः प्रतिलेखार्थं (copy) क्रियते । (सत्यम्/असत्यम्) 1

(2) इन्टरनेट बहुआयामी सेवा अस्ति । (सत्यम्/असत्यम्) 1

80E

लघूत्तरीयाः प्रश्नाः

1. (क) तन्त्राशः (सॉफ्टवेयर) इत्यस्य नामद्वयं लेख्यम् ।

3

अथवा

यन्त्राशः (हार्डवेयर) इत्यस्य सुरक्षोपायाः लिखतु ।

(ख) सङ्गणकस्य प्रमुखाः भाषाः काः ?

3

अथवा

निम्नस्तरीय (लो-लेवल) भाषा का ?

(ग) सङ्गणक जालम् किम् ?

3

अथवा

E-mail इत्यस्य प्रमुखा उपयोगिता लेख्या ।

E-mail I.D. निर्माणस्य विधिः लेख्या ।

4

अथवा

स्थानीय क्षेत्रीय अन्तर्जालं (लोकल एरिया नेटवर्किंग) किम् ?

ऊर्जा बिन्दु प्रस्तुती करणस्य महत्त्वम् लेख्यम् ।

10

4

अथवा

SAVE इति विकल्पस्य प्रयोगः लेख्या ।

P.T.O.